

Criminaliteitspatronen en criminele carrières van asielzoekers (2006). M. Althoff en W. de Haan (Rijksuniversiteit Groningen) Politiewetenschap 36b

Deel 2 van een drieluik.

Doelstelling

Tot een adequate verklaring komen voor de criminaliteit onder asielzoekers.

Onderzoeksvragen

1. Wanneer is iemand begonnen met het plegen van (geregistreerde) misdrijven en overtredingen?
2. Hoe lang en hoe intensief is iemand vervolgens doorgegaan met het plegen van (geregistreerde) misdrijven en overtredingen?
3. Wat was de aard van de (geregistreerde) misdrijven en overtredingen?
4. In hoeverre kunnen criminaliteitspatronen van asielzoekers uit persoonsfactoren worden verklaard?
5. In hoeverre kunnen institutionele factoren daarvoor een verklaring geven?
6. In hoeverre kunnen gelegenheidsfactoren daarvoor een verklaring geven?
7. Wat is het belang van persoons-, institutionele en gelegenheidsfactoren bij de verklaring van specifieke criminaliteitspatronen van asielzoekers?

Methoden van onderzoek

- eerst een deductieve werkwijze waarbij op verschillende manieren is geprobeerd de uitkomst van eerder onderzoek te weerleggen
- vervolgens analytische inductie
- verkennend onderzoek in een groot asielzoekerscentrum in de provincie Groningen
- selectie van 105 casus waaruit stapsgewijs uiteindelijk 15 geselecteerd zijn en aan meer diepgaande analyses onderworpen. Op basis van overeenkomsten en verschillen is daarbij een aantal criminaliteitspatronen onderscheiden.

Samenvatting

Naast het kwantitatieve onderzoek naar de drie categorieën asielmigranten, is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar criminaliteitspatronen en criminele carrières van asielzoekers. In totaal zijn 105 casus onder de loep genomen. De gevonden criminaliteitspatronen zijn voor een deel te verklaren uit persoonsgebonden factoren zoals onverwerkte trauma's. Psychische problemen van asielzoekers treden vaak op in wisselwerking met institutionele factoren zoals de duur en het verloop van de toelatingsprocedure en de leefbaarheid en veiligheid van het asielzoekerscentrum en het toezicht dat op asielzoekers wordt uitgeoefend.

Asielzoekerscentra kunnen gelegenheid bieden tot het afzetten van illegale goederen en diensten op meer georganiseerde wijze. Bovendien kan verblijf in een asielzoekerscentrum ook als dekmantel dienen voor criminele activiteiten. Gebleken is echter dat asielzoekers die betrokken zijn bij zware en/of georganiseerde criminaliteit meestal niet (meer) in een asielzoekerscentrum verblijven en vaak samenwerken met landgenoten of personen met dezelfde etnische of culturele achtergrond die deel uitmaken van criminele groepen of netwerken. Het gaat hierbij vaak om ex-asielzoekers waarvan een deel zich als vergunninghouder heeft gevestigd. Een ander deel heeft al een ongewenstverklaring gekregen maar is nog in afwachting van de uitslag van een bezwaarprocedure of kan niet worden uitgezet omdat terugsturen naar het land van herkomst niet verantwoord is.

Bij asielzoekers die bij vormen van georganiseerde criminaliteit betrokken zijn geraakt, lijkt soms sprake van 'criminele emigratie'. Het verblijf in Nederland wordt dan als tijdelijk

beschouwd en als een investering in de toekomst in het land van herkomst. In dergelijke gevallen wordt het criminaliteitspatroon verklaard door de wisselwerking tussen enerzijds de mogelijkheden van de asielprocedure en de centrale opvang en anderzijds de bestaande illegale gelegenheidsstructuren die asielzoekers in staat stellen om betrokken te raken bij vormen van georganiseerde criminaliteit.